

EXPOSICIÓ ANTOLÒGICA DE CARTELLS DE FESTA MAJOR 1905-1982

per Jordi Roca i Tubau.

L'Arxiu Històric i el Museu d'Art, en comú esforç de divulgació del nostre patrimoni, han tingut l'encert d'obsequiar-nos amb una mostra de Cartells de Festa Major i Programes de mà, dintre del marc de l'apretat programa d'actes populars que han vestit la festa gran d'enguany.

La ubicació de la exposició no podia trobar un millor lloc, la sala de les cosidores de la casa Turull, digne espai que el Museu d'Art fa servir per a mostrar-nos una que altra exposició, sovint interessant. En canvi el que no ho ha estat tant, o millor dit gens, és el criteri que s'ha seguit en el seu muntatge, ja que una mostra d'aquesta naturalesa demana per si mateixa la cronologia, deixant al marge qualsevol altre discurs estètic, única forma de poder-ne fer una lectura amb propietat, ja que el procés evolutiu és un dels factors més interessants. Confesso que cada vegada que l'he visitada, i han estat forces, n'he sortit mal-humorat, perquè tot i essent bon coneixedor del tema, mai no l'he asaborida plenament. El desenvolupament històric, els canvis polítics i la mutació dels estils, no els he pogut llegir mai amb propietat. La cartellística, a part de la imatge, presenta dos factors tan o més interessants, a voltes, per la seva comprensió, com són l'idioma i el contingut literari, factors altament demostratius del grau de llibertat del nostre poble. Pensem que sovint el cartell és la finestra per on el poder reinant es manifesta obertament, servint-se, naturalment, de la mà dels artistes.

Una altra observació és que no hi hauria fet cap mal que al peu de cada una de les obres s'hi hagués posat un petit rètol explicatiu amb les característiques tècniques. Llàstima!

Amb tot, i al marge d'aquestes arbitrarietats, cal fer menció de peces que veritablement ens honoren dintre el món del cartellisme.

CARTELLS IMPRESOS

1905, Joan Vila Cinca ens maravella, amb una litografia de gran format (150x207 cm.) que com molt bé apunta l'Andreu Castells en el catàleg, sembla que les dimensions no estiguin massa d'acord amb la demografia de la ciutat. La imaginació i el bon humor de l'artista ens donen la visió d'un Sabadell insòlit: temple grec sobre una planúria deserta, orfe de natura, on una processó serpenteja plàcidament. Tota aquesta imatge queda emmarcada per una figura femenina de gran sensibilitat, acompanyada d'elements naturals que fan un cartell digne de tenir en compte, mes, essent el primer exemplar en antiguetat que conserva l'Arxiu.

1908, Feliu Elies Bracons (*A pa*) Litografia (218x108 cm.) Bell conjunt, pràcticament de tintes planes on el principal motiu és una dansarina habillada a la grega iniciant un pas de dansa tot sostenint amb la mà dreta una vareta amb el barret frigi. La coloració verd-blau és francament notable pel seu equilibri.

1911, Antoni Vila Arrufat. Litografia (215x108 cm.). Elegant conjunt on la figura femenina ho és tot, la exquisida gràcia i dicció amb què ha estat tractat el cartell el fan singular. Es pot contemplar mes enllà del cartell en si.

1924, A. Rocarol. Tècnica mixta. (254x100 cm.). Les orles i l'esfumat del fons són litografia i les lletres tipografia. La il·lustració de la capçalera i el peu són ben concebu-

des, sobretot l'última, que és una ben concebuda imatge dels oficis. La coloració de tons calents és molt acertada.

1931, Joan Martí Cortada. Offset (177x97 cm.). Aquest cartell trenca amb tota l'anterior factura i narrativa, ja que pren referències del cubisme, l'equilibrada composició, juntament amb el color, el fan diferenciat dels seus antecessors.

1936, Josep Vives Bracons. Offset (100x75 cm.). Per primera vegada deixem enlloc els grans formats i encetem el que encara avui ens és habitual. La gran elegància de les figures, totalment estàtiques, se suma a la tristesa del seu color. La guerra havia esclatat i deixava sentir els seus trets amb forta emotivitat en l'ànim de l'artista, que lluny de restar-ne aliè reflectia en l'obra la preocupació vers el futur.

1939, Manuel Rallo Bono. Tipografia (88x65 cm.). La imatge fa palès el moment. La il·lustració és tallada amb linoleum i burdament impresa sobre paper de qualitat inferior. Sembla talment tot fet de mala gana, diria per força, perquè el resultat es depauperat amb escreix. La devallada que ens esperava quedava de manifest, posant punt final a l'època de l'alegria, impresa en els grans cartells. S'iniciaven per tant, una nova singladura, que només de tart en tart al llarg de molts anys ens donaria un que altre reixit exemplar.

Les grans tècniques renovadores de l'art d'imprimir, lluny del que calia esperar-ne, no han afavorit la realització dels nostres cartells, tot i que a partir de l'any 1966, els grafistes de casa nostra prenen les regnes i s'emporten any rera any els primers pre-

'mis en els concursos. La fredor i la poca imaginació a voltes és colpidora; el disseny fa taula rasa de la delicadesa i la bellesa. Tinguem en compte, no obstant, que és la primera generació de professionals del disseny amb què compta la ciutat. L'avenç de les tècniques industrials fa que poc a poc desapareixin les clàssiques impremtes i els impressors de tota la vida. Per tant, els dissenyadors s'emmotllen a les noves tècniques de reproducció.

Crec que Sabadell s'hauria de plantejar, dins el marc real de les possibilitats, el tornar a estructurar els concursos de cartells amb incentius morals perquè tots els nostres artistes hi participessin i, per tant, aportessin el millor del seu enginy vers les imatges anunciadores de la Festa Major.

PROGRAMES DE MÀ

Capítol a part són els programes de mà exposats en vitrines. Per als amants de les arts gràfiques, hi han unes petites mostres que demostren una i mil vegades fins on es podia arribar amb els mitjans que tenien a les mans els impressors del segle passat.

CARTELLS ORIGINALS

En mencionaré tres que segons el meu criteri, sobresurten de la resta.

1941, Josep Vives Bracons, (103x74 cm.). Delicadesa, sobèrbia i dicció es donen la mà amb encert i noblesa. Tècnicament ben resolt. No sabem si es publicà com a cartell, però il·lustrà el programa de mà d'aquell any. Per cert, la reproducció no és gens afortunada.

1944 i 1945, Joan Vila Cases, (124x90 i 121x86 cm.). Els dos són una bona mostra del gran concepte que en els seus anys joves tenia la il·lustració: molt ben resolt i amb molta personalitat.

Una vegada revisada a fons la mostra he de fer palesa la manca d'almenys dos exemplars de tamany mural, exposats en l'"Antologia de Cartells de Festa Major" a l'Acadèmia de Belles Arts a l'any 1966, de la qual vaig tenir cura. En aquella ocasió tots els cartells foren facilitats per l'Arxiu Municipal on van ser retornats degudament. Caldria indagar on han anat a parar.

VIIe Centenari dels "Eucaliptus"

Quan l'any 1283 en Pere Sa Muntada va fer donació al comú d'una casa amb la intenció que es convertís en un Hospital, on els pobres de la Vila trobessin acolliment, poc es podia imaginar que les conseqüències d'aquell gest es perpetuessin fins als nostres dies.

Efectivament, amb el pas dels anys i malgrat els nombrosos obstacles que sorgiren, la primitiva donació es convertí en Hospital i Casa de Caritat de Sabadell, vigent encara avui dia a la nostra Ciutat.

Després de canviar d'emplaçament, durant tots aquests anys i mercès a la donació dels terrenys de l'advocat sabadellenc, Josep Cibera, al Taulí, i gràcies també a l'herència del Canonge Juncà, aconseguiren a principis d'aquest segle el definitiu emplaçament de l'Hospital (bé, definitiu no, perquè enguany tornem a canviar d'edifici, encara que no de la zona del Taulí). Hospital que va planejar l'arquitecte Enric Fatjó i Torras l'any 1901 i en posà la primera pedra l'alcalde Baldomer Pineda i Peig, i es va inaugurar l'any 1903.

Anys més tard l'Ajuntament, presidit aleshores pel Dr. Relat, va construir un nou edifici junt al ja fet, al qual es donà el nom de Pavelló Victòria Eugènia, i fou dedicat als tuberculosos, dels quals tenien cura les religioses Germanes de Sant Vicenç de Paül.

Després de moltes vicissituds i passats anys molt dolents (la guerra, la post-guerra...) i gràcies als esforços de tota la gent que treballa desinte-

ressadament, arribem als nostres dies i també l'esforç de la nova generació que treballem en aquest centre, ha fet que es pogués arribar a aconseguir que el nostre Hospital de Sabadell, els "Eucaliptus", estigui ocupant un lloc important dintre de la societat sabadellenca.

Per raons de vida, els d'avui no som els mateixos d'aleshores, però l'esperit de lluita i de superació que tenien desde Pere Sa Muntada fins enguany, no s'ha deixat.

Pels voltants dels anys seixanta la Casa de Caritat passa a la Residència Albada, construïda també als terrenys del Taulí. Si abans eren dos edificis separats, Clínica Nostra Senyora de la Salut i Residència Albada, ara estan íntimament comunicats gràcies a la nova obra que enguany s'inaugurarà i tindrà el nom de Pavelló del VIIe Centenari.

En commemoració de tal data, es faran una sèrie d'actes que oportunament es posaran en coneixement dels sabadellencs.

Finalment, ens resta esperar que l'esperit amb què va començar Pere Sa Muntada i que continua igual en els nostres dies, segueixi essent el principal motor que mogui i empenyi els petits esperits que tots nosaltres, els que treballem en aquesta set vegades centenària Casa, portem dintre i sols sigui aquest i no cap més el que faci que es pugui arribar a convertir-se en una obra milenària.

¡ENDAVANT!

Dr. Manuel Cahisa
Dr. Carlos Hervás

És una gentilesa de

negre

Passeig de la Plaça Major, 38
Telèfon: 726.56.38
SABADELL